

VESIVIESTITÄ VAIKUTTAVUUTTA

HANKKEEN NIMI: **Vesiviestillä vaikuttavuutta**

HANKESUUNNITELMA AJALLE: 1.6.2018-31.10.2020

HANKKEEN KESTO: 1.6.2018-31.10.2020

SUUNNITELMAN LAATIJA: Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry, tmj., MMT Jukka Koski-Vähälä

1. Yhteenveto

Vesiviestillä vaikuttavuutta -hanke edistää vuorovaikutteisesti laaditun, monitavoitteisen ja laaja-alaisen Iisalmen reitin vesivision (www.vesivisio.fi) toteutumista. Hankkeen tavoitteena on koordinoinnilla ja viestinnällä lisätä kestävä ja moniarvoista vesien käyttöä sekä vesienhoidon vaikuttavuutta yhteisesti sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti.

Koordinoinnissa välitetään tietoa käynnissä olevista, suunniteltavista ja tarvittavista toimenpiteistä Iisalmen reitin vesivision tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteydenpito toteutetaan sekä toimijakohtaisesti että kohdennetulla ryhmäviestinnällä sektorirajat ylittävästi. Hanke yhdistää sidosryhmiltä saadun tiedon sekä kokoaa toimijat yhteistyöhön ja fasilitoi tapaamisia synergiaetujen saavuttamiseksi.

Hanke tuottaa havainnollista ja tiivistä tietoa veden merkityksestä, vesien tilasta ja vaikuttavista tekijöistä kaikille ymmärrettävällä kielellä. Tiedot koostetaan yhteiseksi alueelliseksi vesiviestiksi, joka sisältää myös kotimaisen kalan ja kalakantojen monipuolisemman hyödyntämisen. Vesiviestiä käyttävät kaikki toimintasektorit, jolloin vesien hyödyntämisen vastuullisuus kasvaa, elinkeinotoiminta kehittyy kestävästi ja pitkäjänteisesti, vesienhoidon resurssit ja yhteinen tekeminen lisääntyvät. Vesiviesti on toimijoille saatavissa esitysmuodossa ja kansalaisille avoimesti nettivivulla, jotka jäävät hankkeen jälkeen käyttöön. Hanke tuottaa sekä viestintä- että toimintamallin alueellisen vesienhoitotyön toteuttamisesta.

Vesiviestillä vaikuttavuutta -hanke osana Iisalmen reitin vesivisiota edustaa modernia ekologista ajattelua, missä toimitaan yhteisesti, sitoutuneesti ja sektorirajat ylittävästi perustuen vesien tuottamien ekosysteemipalveluiden arvostukseen ja ymmärtämiseen. Useat hankkeen edistämät toimenpiteet lisäävät kustannustehokkuutta ja ilmastokestävyttä ympäristövaikutuksia alentaen, mikä on niiden toteutettavuuden kannalta erittäin tärkeää. Sidoryhmäyhteistyön kautta kokemukset laajentuvat valtakunnallisiksi.

Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry (yhdistys) toimii hankkeen päätoteuttajana ja osatoteuttajina ovat Savonia-ammattikorkeakoulu (Savonia-amk), Luonnonvarakeskus Maaninka (Luke Maaninka) sekä ProAgria Pohjois-Savo (ProAgria).

2. Hankkeen tausta ja tarve

Vesi ja erityisesti makea vesi on kaikkialla elämän edellytys ja elämisen perustana. Maapallon mittakaavassa kärsitään vesipulasta ja veden käyttö edelleen voimakkaasti lisääntyy. Maamme vesitase on vahva, mutta tuontituotteiden piiloveden määrä sekä omien toimintojemme vaikutukset etenkin veden laatuun on merkittävää. Lisäksi ilmastonmuutokseen varautuminen edellyttää vesien tuottaminen ekosysteemipalveluiden käytön kehittämistä.

Vesistöjä käytetään monipuolisesti eri tarkoituksiin, joiden painoarvot ovat aikojen kuluessa muuttuneet. Aikaisemmista painopisteistä kuten vesistöjen ja valuma-alueiden kuivatuksista ja perkauksista, energian tuotannosta, rakentamisesta ja säännöstelystä sekä jätevesien purkamisesta on siirrytty haitallisten vaikutusten alentamiseen rajoituksin ja korjaustoimin. Vesiensuojelussa onkin saavutettu merkittäviä positiivisia tuloksia etenkin helpommin hallittavien kohteiden osalta. Vesienhoidon suunnittelun myötä myös yksittäiset toimenpiteet on saatu koottua kokonaisuudeksi, mutta toteutus on edelleen liian

sektorikohtaista ja toisistaan irrallaan. Lisäksi toimenpiteiden kustannusvaikutusta tulisi parantaa, jotta vesien tilan säilyttäminen ja parantaminen olisi taloudellisesti perusteltua ja käytännössä mahdollista.

Miten vesiensuojelua ja -hoitoa voitaisiin kehittää pelkkien rajoitusten ja kustannusten sijaan? Huolehtimalla vesien tuottamien ekosysteemipalveluiden hyvästä tuotantokunnosta.

lisalmen reitin vesivisio (www.vesivisio.fi) on monitavoitteinen toteutusmalli kestävästä ja lisäarvoa tuottavasta vesien käytöstä ja hoidosta. Vesien laajemmalla, monipuolisemmalla ja kestäväällä hyödyntämisellä pyritään lisäämään vesien arvoa ja arvostusta, mikä parantaa hoito-, kunnostus- ja suojelutoimenpiteiden vaikuttavuutta. Luontoarvot ovat myös keskeinen osa vesien tuottamaa ns. ekosysteemipalvelua. Vastuullisuus on edellytyksenä elinkeinojen ja yhdyskuntien kestävälle toiminnalle ja pitkäjänteiselle kehittämiselle. Vastuullisuuden on perustuttava asiaperusteisuuteen ja yhteiseen ymmärrykseen.

Laaja-alaisen sektorirajat ylittävän lisalmen reitin vesivision toteutuminen vaatii alueen toimijoiden sitoutumista kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen sekä kokonaisuuden koordinoitua. Edistäminen ja ohjaus vaativat riittävästi resursseja sekä selkeän tehtävien- ja vastuunjaon. Vesivision toimeenpanosta vastaa ohjausryhmä yhdessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen vesienhoidon vastuuhenkilöiden kanssa. Tämän lisäksi viestintään, koordinointiin sekä toimintojen kokoamiseen ja aktivointiin tarvitaan lisäresursseja. Vastaavasti sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin vaativat tiivistä, asiaperusteista ja ymmärrettävää tietoa veden merkityksestä, **yhteistä vesiviestiä**.

lisalmen reitin vesien tila on sisämaan alueista kaikista heikoin ja yli puolet reitin vesistä on tilaltaan heikentyneitä. lisalmen reitin tilan paraneminen ja reitille laadittu vesivisio sisältävät vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Alueen elinvoimaisuus perustuu voimakkaaseen alkutuotantoon, teollisuuteen ja vireää asutukseen. Nämä seikat asettavat haasteita vesienhoidolla, mutta toisaalta luovat erinomaiset mahdollisuudet uudelle toimintamallille. Vesivision monitavoitteinen ja osallistava toimintamalli laajentaa vesienhoitosuunnitelman sekä vesien ja pienvesien kunnostusstrategioiden mukaista toimijakenttää. Ekosysteemipalveluiden kestävä ja monipuolisempi hyödyntäminen lisää hallitusohjelman mukaisesti sinisen, keltaisen ja vihreän biotalouden arvoa, resurssitehokkuutta, kilpailukykyä sekä vesien tilan paranemista.

Hanke nivoutuu ja tekee yhteistyötä käynnissä olevien hankkeiden kanssa; Ravinnerenki, Pohjois-Savon MAST, VesInfra, Lantalogistiikka, LUKE Maaningan tutkimushankkeet, KiertoVesi, Nostetta Särkikaloista - Vajaasti hyödynnetyn kalan kalatalo, Viesti perille, WaterPro, BlueAdapt. Lisäksi yhteistyöstä on sovittu Kalarenki-hankkeen sekä MTK:n, Pyhäjärvi-instituutin, Lahden Vesijärvisäätiön, Vyyhti-verkoston, Valonian ja alueellisten vesiensuojeluyhdistysten hankkeiden kanssa.

3. Hyödynsaajat ja sidosryhmät

Vesiviestillä vaikuttavuutta -hankkeen lähtökohtana ja toiminnan kohteena on vesien tarjoamien ekosysteemipalveluiden tuotantokunnosta huolehtiminen, mikä sisältää myös luonnon monimuotoisuuden mahdollistaman palvelun ja luontoarvon sekä ilmastokestävyyden. Hankkeen suunnittelussa on tunnistettu, että huolehtiminen on mahdollista vain välittömien ja lopullisten hyödynsaajien kautta.

Lopullisia hyödynsaajia ovat sekä kohdealueen vesien käyttäjät että valtakunnalliset vesiensuojeluun ja hoitoon vaikuttavat toimijat. Hankkeen toiminnan tuloksena lisalmen reitin vesienhoitotoimenpiteiden vaikuttavuus lisääntyy, mistä hyötyvät kaikki vesien kaikki käyttäjät. Näitä ovat vesien ekosysteemipalveluita hyödyntävät toimijat teollisuudesta matkailuun ja virkistyskäyttäjiiin saakka. Vastaavasti hankkeen aikaansaaman kustannustehokkuuden paranemisesta hyötyvät vesiensuojelu- ja hoitotoimenpiteitä suorittavat tahot ulottuen maa- ja metsätaloudesta vesien kunnostamista rahoittaviin toimijoihin saakka. Kustannustehokkuus paranee jo hankkeen aikana synergiavaikutusten tuloksena ja

toimintamallin myötä sillä on jatkuvuutta. Vesien käyttäjien saaman hyödyn konkretisoituminen vaatii pitkän vähintään kymmen vuoden aikajänteen, mutta pysyvän toimintamallin tuloksena syntyvä hyöty on pitkävaikutteisista ja onnistuessaan jatkuvaa. Valtakunnallinen vaikuttavuus alkaa jo hankkeen toiminta-aikana ja laajenee yhteistyöverkoston kautta jo lyhyellä aikajänteellä kattamaan keskeisimmät toimijat.

Välittöminä hyödynsaajina ovat alueelliset vesienhoidon toimijat. Hankkeen koordinoinnilla alueellinen yhteistyö vahvistuu, mikä parantaa toimenpiteiden kohdentamista ja edelleen vaikuttavuutta. Yhteinen tekeminen vision saavuttamiseksi lisää toimijoiden vastuullisuutta tuottaen lisäarvoa vesienhoitoon. Konkreettisimmin toimijat hyötyvät hankkeen tuottamista synergiaeduista, jotka muodostuvat toimenpiteiden yhteisvaikutuksista sekä yhteisistä toimenpiteistä. Hankkeessa laadittava yhteinen vesiviesti on yhteistyöverkoston hyödynnettävissä vesien kestävän käytön kehittämistoimenpiteissä yrityksistä ja yhteisöistä kansalaisiin saakka.

Pääosa yhteistyöverkostosta muodostuu vesivision laatimiseen osallistuneista ja siinä määritellyistä vastuujatoteuttajatahoista sekä kohderyhmistä. Lähtökohdat Vesiviestillä vaikuttavuutta -hankkeen nopealle käynnistymiselle ovat siis erittäin hyvät. Alueelliset yhteistyökumppanit ovat kunnat ja niiden osastot (myös osarahoittajat), PS-ELY-keskus (maakuntahallinto), Suomen Metsäkeskus, GTK, MTK, ProAgria, ItäMaito, SavoGrow, vesihuoltolaitokset, (elintarvike)teollisuus, matkailuyritykset, järjestöt, elinkeinokalatalous, vapaa-ajankalastajat, kalatalousalue, PS Kalatalouskeskus, Itä-Suomen kalatalousryhmä. Näiden lisäksi Vesiviestillä vaikuttavuutta -hankkeen loppukäyttäjinä ovat myös kansalaiset, jotka edustavat kaikkia vesien käyttäjäryhmiä.

4. Tavoitteet, tulokset ja niiden seuranta

Vesiviestillä vaikuttavuutta -hanke edistää vuorovaikutteisesti laaditun, monitavoitteisen ja laaja-alaisen lisälmen reitin vesivision (www.vesivisio.fi) toteutumista. Hankkeen tavoitteena on koordinoinnilla ja viestinnällä lisätä kohdealueen kestävää ja moniarvoista vesien käyttöä sekä vesienhoidon vaikuttavuutta yhteisesti sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti.

Lyhyen aikavälin tavoitteena koota alueen toimijat ja heidän toimintansa alueelliseksi kokonaisuudeksi, mikä lisää yhteistyötä, ymmärrystä vesienhoidon toteuttamisessa ja yhteisiä toimenpiteitä sekä mahdollistaa toimenpiteiden yhteisvaikutusten tunnistamisen. Aktiivisen verkostoitumisen kautta päällekkäisyydet vähenevät ja toimenpiteiden kohdentaminen tehostuu.

Toiminnan peruslinjauksena ja pidemmän aikavälin tavoitteena on vesien arvostuksen ja merkityksen kautta lisätä vastuullisuutta ja yhteistyötä ja edelleen luoda lisäresurssia vesien hoitoon. Hankkeen tavoitteena on synergiaetujen ja uusien toimintatapojen omaksumisen kautta muuttaa vesienhoidon kustannukset alueen kilpailukykyä parantavaksi eduksi.

Tavoitteiden saavuttamista seurataan yhteistyöverkoston osallistuvien tahojen toimenpiteiden toteutumisenä sekä verkoston toiminnan kattavuudella. Vesienhoidon kokonaisuuden ymmärtämisen ja vastuullisuuden seuranta on vaikeampaa, mutta sitä toteutetaan järjestettävien tilaisuuksien palautekyselyin.

Hanke tuottaa havainnollista ja tiivistä tietoa veden merkityksestä, vesien tilasta ja vaikuttavista tekijöistä kaikille ymmärrettävällä kielellä. Tiedot koostetaan yhteiseksi alueelliseksi vesiviestiksi, joka sisältää myös kotimaisen kalan ja kalakantojen monipuolisemman hyödyntämisen. Vesiviestiä käyttävät kaikki toimintasektorit, jolloin vesien hyödyntämisen vastuullisuus kasvaa, elinkeinotoiminta kehittyy kestävästi ja pitkäjänteisesti, vesienhoidon resurssit ja yhteinen tekeminen lisääntyvät. Vesiviesti on toimijoille saatavissa esitysmuodossa ja kansalaisille avoimesti nettivivuilla, jotka jäävät hankkeen jälkeen käyttöön. Hanke tuottaa sekä viestintä- että toimintamallin alueellisen vesienhoitotyön toteuttamisesta.

Kokonaisuuden ymmärrys ja luottamus lisää vesien arvostusta ja motivoi ekosysteempipalveluista huolehtimiseen. Lähestymistapa muuttaa perinteisen ja yksipuolisen vesiensuojelukustannusajattelun toimijoiden investoinneiksi tuotantohyödykkeeseen, millä on jatkuvuutta ja vihreää kasvua. Vesivisiossa määritellyn ja vaikuttavasti kohdennetun aktiivisuuden tuloksena toimijoiden verkosto muodostuu kattavaksi, kokonaisuutta hallitaan vesivisiotyökalulla ja viestinnällä sekä pysyvällä toimintamallilla.

Vesiviestillä vaikuttavuutta -hanke osana lisälmen reitin vesivisiota edustaa modernia ekologista ajattelua, missä toimitaan yhteisesti, sitoutuneesti ja sektorirajat ylittävästi perustuen vesien tuottamien ekosysteempipalveluiden arvostukseen ja ymmärtämiseen. Useat hankkeen edistämät toimenpiteet lisäävät kustannustehokkuutta ja ilmastokestävyyttä ympäristövaikutuksia alentaen, mikä on niiden toteutettavuuden kannalta erittäin tärkeää. Sidosryhmäyhteistyön kautta kokemukset laajentuvat valtakunnallisiksi.

5. Toteuttamissuunnitelma

5.1. Toteuttajat ja vastuutehtävät

Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry (yhdistys) toimii hankkeen päätoteuttajana ja osatoteuttajina ovat Savonia-ammattikorkeakoulu (Savonia-amk), Luonnonvarakeskus Maaninka (Luke Maaninka) sekä ProAgria Pohjois-Savo (ProAgria).

Pääosa hankkeen toimenpiteistä suoritetaan toteuttajatahojen omana työnä. Yhdistyksen toiminnanjohtaja vastaa hankkeesta toimien projektipäällikkönä sekä asiantuntijana hankkeen käytännön toimenpiteiden toteuttamisessa, sisällön tuottamisessa, laadunvarmistajana ja verkostoitumisessa. Yhdistys rekrytoi ympäristöviestinnän asiantuntijan, joka toteuttaa hankkeen viestintäsuunnitelman mukaiset toimenpiteet ja mahdollistaa etenkin digitaalisen viestinnän riittävän vaikuttavuuden. Lisäksi asiantuntija tuottaa sisältöä hankkeen toimenpiteisiin vuorovaikutteisesti osatoteuttajien ja yhteistyöverkoston kanssa.

Osatoteuttajista Luke Maaningan ja ProAgrian vastuualue kattaa maatalouden vesiensuojelun ketjun tutkimustiedon tuottamisesta sen jalkauttamiseen viljelijöille perustellusti, ymmärrettävästi ja vuorovaikutteisesti. ProAgria Pohjois-Savo keskittyy tutkimustiedon jalostamiseen viljelijöille helposti omaksuttavaan muotoon sekä jakaa tiedon asiantuntijoidensa käyttöön. Tätä kautta jalostettu tieto siirtyy tehokkaasti ja laaja-alaisesti viljelijöiden käyttöön. Lisäksi ProAgria osallistuu järjestettävien tilaisuuksien ja seminaarien toteutukseen. Savonia-amk täydentää osaamisellaan maatalouden vesiensuojelumateriaalin visualisointia sekä osallistuu vesiaiheisen koulutuksen aktivointiin. Myös osatoteuttajien toiminta on vuorovaikutteista hankkeen sidosryhmien kanssa.

Pää- ja osatoteuttajien osaamista ja toimintaa täydennetään ostopalveluilla sekä sidosryhmätoiminnalla. Ostopalvelut kohdentuvat pääosin viestinnän tekniseen ja visuaaliseen toteuttamiseen. Alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyötahojen viestintämateriaali hyödynnetään vesiviestin sisällön tuottamisessa mahdollisimman tehokkaasti ja sen muokkaamiseen on varauduttu myös asiantuntijapalvelun hankkimisella.

Hankkeen käytännön yhteistyöhön perustuva sidosryhmäverkosto on kattava, mikä on edellytyksenä toiminnan onnistumiselle ja jatkuvuudelle. Hankkeeseen on myös sisällytetty yhteisiä toimenpiteitä Verkostoilla tehoa vesienhoitoon -hankkeen (ProAgria Oulu, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry) sekä Varsinais-Suomen vesistökuunnostusverkoston (Valonia) kanssa. Hankkeet järjestävät 2-4 yhteistyökokousta, toteuttavat viestintäyhteistyötä sekä kukin vastaa yhdestä teemaseminaarista. Hankkeiden välillä vaihdetaan aktiivisesti tietoa alueellisten verkostojen toiminnasta, verkostotoiminnan kehittämistarpeista sekä toiminnan haasteista. Kukin hanke tuottaa vesienhoidon verkostojen kehittämiseen liittyvää tietoa ja kokemuksia omalta ydinosaamisalueeltaan, jotka ovat:

- Valonia: Kuntayhteistyö Varsinais-Suomen alueella, metsätalouden vesiensuojelu ja valuma-aluelähtöinen yhteistyö sekä pienvesien huomioinen vesiensuojelussa ja vesistökuunnostuksissa.
- Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry: Vesienhoidon vaikuttavuuden parantaminen vesien kestäväällä käytöllä ja vesien arvostuksen lisäämisellä. Alueellisen toimenpidekokonaisuuden toteuttaminen koordinoinnilla ja viestinnällä yhteisen vision saavuttamiseksi.
- Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry: Kuntayhteistyö Länsi-Uudenmaan alueella sekä vesiensuojeluyhdistysten rooli vesienhoidon verkostoissa.
- ProAgria Oulu: VYYHTI – verkoston toimintamalli (ml. kunnostusyhdyshenkilötoiminta), vesienhoidon verkostojen toiminta osana suunnitteilla olevaa maakuntaa sekä paikkatietopohjainen karttapalvelu verkoston toimijoiden tiedonvälitystyökaluna.

5.2. Hankkeen käytännön toteutus ja toimenpiteet

Vesiviestillä vaikuttavuutta -hanke tukee ja täydentää lisalmen reitin vesivision ohjausryhmän ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen jatkuvaa edistämistä- ja seurantatyötä koordinoinnilla, toimintojen kokoamisella ja viestinnällä sekä aktivoimalla uusia toimenpiteitä vastuutahoineen. Hankkeen toiminta-alue ulottuu Suuri-Ruokovedelle ja Pohjois-Kallavedelle, joiden vedenlaatuun vaikuttaa keskeisesti yläpuolinen lisalmen reitti.

Koordinoinnissa välitetään tietoa käynnissä olevista, suunniteltavista ja tarvittavista toimenpiteistä lisalmen reitin vesivision tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteydenpito toteutetaan sekä toimijakohtaisesti että kohdennetulla ryhmäviestinnällä sektorirajat ylittävästi. Hanke yhdistää sidosryhmiltä saadun tiedon sekä kokoaa toimijat yhteistyöhön ja fasilitoi tapaamisia synergiaetujen saavuttamiseksi. Hanke kehittää toimenpiteiden vaikutusten, etenkin yhteisvaikutusten visualisointia, mikä täydentää vesienhoidon toteutuksessa suoritettavaa vesienhoitolain mukaista vaikutusarviointia. Koordinoinnissa tunnistetaan myös tarve yhteistyöhön valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Lisäksi koordinoitujen perusteella vaikutetaan ohjauskeinoihin vesivision toimenpiteiden edistämiseksi.

Viestinnän tärkeimmäksi työvälineeksi hankkeessa kootaan asiaperusteinen yhteinen vesiviesti. Vesiviestiin kootaan ja tuotetaan havainnollista ja tiivistä tietoa veden merkityksestä kattaen pinta- ja pohjaveden, veden hydrologisen kierron sekä myös kalatalouden. Vesiviestissä kuvataan kohdealueen vesien tilaa, siihen vaikuttavia tekijöitä ja vesiin liittyviä palveluita kaikille toimijoille ymmärrettävällä kielellä. Sisällön kokoaminen suoritetaan kunkin toimintasektorin näkökulmasta tarkasteltuna kaikkia sektoreita yhdistäväksi vesiviestiksi. Toimintasektorit käsitellään lisalmen reitin vesivision mukaisesti jaoteltuna kahdeksaan osa-alueeseen ja sisällössä huomioidaan vesivision tavoitteet. Pinta- ja pohjavesiä käsitellään alueellisina kokonaisuuksina eikä yksittäisinä vesimuodostumina tai pohjavesialueina.

Vesiviestin sisältö perustuu olemassa olevaan tietoon, jota muokataan ja käsitellään toimijoiden ja kansalaisten käyttöön. Työ aloitetaan kartoittamalla tietojen käyttökelpoisuus tiiviiseen vesiviestimuotoon. Sisällön jalostaminen suoritetaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja lisäksi erityisasiantuntemusta on varauduttu hankkimaan ostopalveluna. Tiedonvaihto suoritetaan sekä sähköisiä kanavia käyttäen että sektorikohtaisilla aihealueiden yhdistetyillä tapaamisilla. Työpajoja ei ole suunniteltu toteutettavaksi, sillä Vesiviestillä vaikuttavuutta -hankkeen painotus on toimenpiteiden toteutuksessa.

Vesiviestin sisällön asiaperusteinen laatu, visuaalisuus sekä asioiden havainnollistaminen ja konkretisoiminen ovat välttämättömiä, jotta viestinnällä on vaikuttavuutta. Viestinnässä hyödynnetään grafiikkaa, kaavioita, kuvituskuvia ja animaatioita. Sidosryhmien on varmistettava asiasisältö, sekä sitouduttava viestin linjaan. Asialinjaukset perustuvat lisalmen reitin vesivisiossa määritettyihin tavoitteisiin ja lisäksi vesivisio sisältää toimivan yhteistyöverkoston, mikä luo toimivat puitteet työn toteuttamiseen. Jotta vuorovaikutteisuus onnistuisi, vesiviestin on sovellettava toimijoiden käyttöön ja tarjottava lisäarvoa, jolloin kokonaisuus tuottaa vastavuoroisesti vesienhoidolle synergiaetua. Toimijoille vesiviesti tarjotaan esitysmuodossa, joka on yhdistettävissä kunkin omaan materiaaliin. Kansalaisille sama sisältö on esitettyä lisalmen reitin verkkosivuilla. Lisäksi vesiviestiä jalkautetaan tiedotussuunnitelmassa esitettyjen työkalujen

ja toimijoiden kautta. Hankkeen alkuvaiheessa laaditaan tiedotussuunnitelma ja valitaan viestintätoimet, joilla on myös jatkuvuutta.

Kohdealueen vesitieto kootaan hankkeessa toteutettaville **lisalmen reitin verkkosivuille**, jotka toimivat sekä hankesivustona että projektivaiheen jälkeen viestintäalustana. Sivusto rakennetaan tietopankkityyppiseksi ja sisällön runkona on edellä esitetty vesiviesti. Tämän pysyvemmän perustan ympärille lisätään ydinviestiä tukevaa, ajankohtaista ja mielenkiintoa herättävää sisältöä. Linkittäminen tehdään ainoastaan mahdollisimman pysyviin ja vakiintuneisiin sivustoihin. Sen sijaan tavoitteena on uutistyylinen sivusto, joka etenee asiansaperusteisesti syvemmälle aiheeseen. Sivuston tarkemmasta toteutuksesta pyydetään tarjouspyynnössä esityksiä, jolloin hankkeessa saadaan hyödynnettyä tarjolla oleva tekninen ja visuaalinen osaaminen.

Vesiviestillä vaikuttavuutta -hanke myös **aktivoi** lisalmen reitin vesivision toimenpiteitä, jotka ovat koordinoinnin vastuulla tai koordinointi on tunnistettu niiden ohjauskeinoksi. Tällaisia toimenpiteitä ovat:

- Kestävästi tuotetun lähiruoan käytön lisääminen
- Kotimaisen kalan monipuolisempi hyödyntäminen elintarvikkeena
- Tiedonvälitys kouluissa ja opistoissa
- Vesialan opetuskokonaisuuden luominen
- Tutkimustoiminnan lisääminen
- Maatalouden tutkimus
- Vesistötietoa viljelijöille
- Vesien hyödyntämisessä huomioidaan aikaisempaa laajemmin monimuotoinen ekosysteemi
- Vesien virkistyskäytön lisääminen
- Imagon hyödyntäminen

Kullekin toimenpiteelle on laadittu toimenpidekortti, jossa on toteutusta selkeyttävät perustiedot. Useissa toimenpiteissä aktivointi suoritetaan hyödyntäen vesiviestin sisältöä, kuten lähiruoan käytön, kotimaisen kalan hyödyntämisen sekä vesien virkistyskäytön lisäämisessä. Vastaavasti maatalouden tutkimusta kohdennetaan koordinoinnilla vaikuttavasti. Joidenkin toimenpiteiden, kuten vesialan opetuskokonaisuuden luominen, edistäminen vaatii myös esiselvityksen laatimisen. Hankkeen aktivointitoimenpiteet sovitetaan kunkin toimenpiteen vaatimalla tavalla. Kaikilla toimintatavoilla tiedonvaihtoa suoritetaan sekä sähköisesti että järjestämällä suunnittelutilaisuuksia hyödyntämällä etäyhteyksiä. Koordinoinnin tehtävänä ei ole toimenpiteiden toteutus vaan niiden mahdollistaminen tai vaikuttavuuden vahvistaminen.

Hanke kokoaa toimijat ja kansalaiset kahteen seminaarityyppiseen tilaisuuteen, joissa esitellään lisalmen reitin toimenpidekokonaisuuden tilannetta. Nämä ovat pilottiluonteisia tilaisuuksia, joissa testataan millaisella tai millaisilla konsepteilla tapahtumista saadaan kiinnostavia säännöllisesti toteutuvia. Toinen tilaisuuksista toteutetaan teemaseminaarina, joka on osa kolmen verkostoitumishankkeen kokonaisuutta.

Hankkeen loppuvaiheessa kootaan kokemukset ja tehdään esitys alueellisen vesienhoitotoiminnan jatkumiseksi.

5.3. Työsuunnitelma

Vuosi 2018:

- Vesiviestin materiaalin kokoaminen aloitetaan heti ja täydennetään jatkuvana toimintana
- Kootaan toimijat vesivisioverkoston pohjalta
- Projektiryhmä ja ohjausryhmä tarkentavat työsuunnitelmaa, ohjausryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa, projektiryhmä joustavasti tarpeen mukaan

- Ympäristöviestinnän asiantuntijan rekrytointi, aloittaa syyskuussa
- Nettisivujen tekninen toteutus suoritetaan tietovarannon perusteella
- Ensimmäisen vaiheen ostopalveluiden hankinta
- Projektiryhmän toinen kokous
- Viestintäsuunnitelma, vaikuttavimpien viestintäkanavien valinta
- Sektorikohtaisia suunnittelu- ja tiedonvaihtotilaisuuksia
- Reittiseminaarin suunnittelu
- Ohjausryhmän toinen kokous
- Vesiviestin runko valmis

Vuosi 2019:

- Sektorikohtaisia suunnittelu- ja tiedonvaihtotilaisuuksia
- Reittiseminaari
- Viestintäkanavat käytössä
- Kokemusten vaihtoa yhteistyöverkoston kanssa
- Kokemusten levittäminen valtakunnallisesti
- Toimenpiteiden aktivointi esiselvityksillä aloitetaan
- Ohjausryhmän kokous, jota tarvittaessa projektiryhmä valmistele
- Tulosten hyödyntäminen ja jalkauttaminen toimijoille
- Vesiviesti osaksi alueen tapahtumia

Vuosi 2020:

- Iisalmen reitin teemavuosi 2020
- Laajamittainen viestintä ja sidosryhmäyhteistyö käynnissä
- Toimenpiteiden aktivoinnin ja vesiviestin täydennykset
- Teemaseminaari osana valtakunnallista verkostoitumisyhteistyötä
- Kokemusten levittäminen valtakunnallisesti
- Suunnitellaan ja varmistetaan koordinoinnin jatkuvuus, vastuut

6. Viestintäsuunnitelma

Vesiviestillä vaikuttavuutta hankkeen keskeisenä toimenpiteenä on asiaperusteisen ja luotettavan viestinnän kehittäminen. Siten viestintäsuunnitelma ei ole hankkeen osa vaan hankkeen päätehtävänä on suunnitelmallisen viestinnän kehittäminen vesienhoidon vaikuttavuuden parantamiseksi.

Viestinnän ytimen ja päätavoitteen muodostaa visio ”Yhteisestä puhtaasta vedestä hyvinvointia ja menestystä Ylä-Savoon”. Tämän lisäksi kärkiviestejä ovat vesivision viisi yhteistä tavoitetta:

1. Pohjaveden hyvä laatu, riittävyys ja kilpailukykyinen hinta
2. Kestävä tuotanto ja vesiluonnonvarojen käyttö
3. Vesiluonnosta virkistystä, terveyttä ja viihtyisyyttä
4. Terve vesiekosysteemi
5. Vesien arvostuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen

Ydin ja kärkiviestien tavoitteena ohjata eri sektoreiden toimenpiteet tukemaan yhteisesti sovittuja tavoitteita. Tämä toteutetaan sekä konkreettisesti vesiviestin sisällössä että toimijoiden kanssakäymisessä. Kunkin tulee tunnistaa toimintansa vaikutukset. Hankkeen sisäinen viestintä toteutetaan tapaamisten, sähköisen viestinnän ja extranet-sivujen avulla. Lisäksi järjestetään reittiseminaarit, joiden muoto testataan hankkeen aikana.

Hankkeen ulkoinen viestintä kohdennetaan kansalaisille sekä valtakunnallisille sidosryhmille. Hankkeessa tuotetaan vesiviesti, joka on keskeinen osa nettisivustoa. Sivujen sisältöä on kuvattu toimenpideoiossa.

Hankkeen alkuvaiheessa kootaan viestintämateriaali, visualisoidaan sitä ja määritetään vaikuttavimmat viestintäkanavat. Tämän perusteella laaditaan tarkempi viestintäsuunnitelma, joka on pohjana hankevaiheen jälkeen toteutettavalle verkostoyhteistyölle. Tiedon tuottaminen nettisivuille testataan hankkeen aikana ja sovitaan vastuutehtävistä.

7. Hankkeen ympäristö- ja muut vaikutukset sekä vaikuttavuuden arviointi

lisälmen reitin vesivision toimenpiteiden perustana ovat vesienhoitosuunnitelmassa määritetyt toimet. Kokonaisuutta täydentää alueen toimijoiden asettamat omat tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi määritellyt toimenpiteet. Tutkimustietojen perusteella kohdealueella maatalouden kuormitusta voidaan alentaa kustannustehokkaasti viljelytekniikalla ja maan kasvukuntoa parantamalla. Vesistöjen tilan paranemista on nopeutettava kunnostustoimenpiteillä, joista hoitokalastus lisää biotalouden arvoa ja samalla rehevien vesistöjen käyttökelpoisuus lisääntyy. Keskeistä on koordinoinnilla ja yhteisillä toimenpiteillä saavutettavat synergiaedut. Vesienhoitosuunnitelman yleinen tavoite alueen vesistöjen hyvästä ekologisesta tilasta vuoteen 2027 mennessä on vaikea saavuttaa. Kuitenkin Vesiviestillä vaikuttavuutta -hanke mahdollistaa reitin ekologisesta hyvässä tilassa olevien vesistöjen tilan ylläpitämisen ja sitä heikommassa olevien paranemisen etenkin käyttökelpoisuuden osalta.

8. Resurssit, kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Hankkeeseen toteuttajat ja kunkin vastuutehtävät on esitelty hankesuunnitelman osiossa 5.1.. Pääosa hankkeen toimenpiteistä suoritetaan toteuttajatahojen omana työnä. Yhdistyksen toiminnanjohtaja Jukka Koski-Vähälä vastaa hankkeesta toimien projektipäällikkönä sekä asiantuntijana 3-4 kk/vuosi. Yhdistys rekrytoi ympäristöviestinnän asiantuntijan, jonka tehtävänä on viestinnän lisäksi tuottaa sisältöä hankkeen toimenpiteisiin vuorovaikutteisesti osatoteuttajien ja yhteistyöverkoston kanssa. Vuosina 2019 ja 20120 asiantuntija tekee osa-aikaisesti hankkeen tehtäviä ja loppuosan päätoteuttajan viestintätehtäviä.

Osatoteuttajista Luke Maaninka ja ProAgria vastaavat ymmärrettävän maatalouden vesiensuojelun tutkimustiedon tuottamisesta viljelijöille omaksuttamaan muotoon. Savonia-amk täydentää osaamisellaan maatalouden vesiensuojelumateriaalin visualisointia sekä osallistuu vesiaiheisen koulutuksen aktivointiin. Myös osatoteuttajien toiminta on vuorovaikutteista hankkeen sidosryhmien kanssa. Kunkin osatoteuttajan työmääräksi on arvioitu 4 kk hankkeen aikana ja kullakin taholla on määriteltynä kaksi tai kolme osallistuvaa projektiasiantuntijaa, jolla varmistetaan palvelun saatavuus.

Pää- ja osatoteuttajien osaamista ja toimintaa täydennetään ostopalveluilla sekä sidosryhmätoiminnalla. Tarvittavat ostopalvelut hankintaa keskitetysti Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistyksen kautta.

Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry:

Hankkeen projektipäällikkönä toimii Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistys ry:n toiminnanjohtaja, MMT Jukka Koski-Vähälä. Hänellä on pitkäaikainen ja laaja näkemys vesienhoidosta (vesistöjen kunnostus, hoitokalastus, kuormitusvaikutusten arviointi, maatalouden, turvetuotannon, metsätalouden ja haja-asutuksen vesiensuojelutoimenpiteet), käytännön kokemusta vesistöjen kunnostussuunnittelusta ja sen kehittämisestä, tieteellinen vahva tietämys maaperän ja vesistön vuorovaikutuksesta sekä sisäisestä kuormituksesta. Koski-Vähälä on osallistunut yli noin kolmenkymmenen hankkeen toimintaan päätoteuttajana, osatoteuttajana, asiantuntijajäsenenä, ohjausryhmien puheenjohtajana. Hän on toiminut ympäristöministeriön vesien kunnostustyöryhmän jäsenenä osallistuen valtakunnallisen kunnostusstrategian laatimiseen sekä kuuluu valtakunnallisen vesistökuunnostusverkoston suunnittelutyöryhmään.

Luonnonvarakeskus Maaninka:

Johtava tutkija MMT Perttu Virkajärvi (Luke, Tuotantojärjestelmät, Maaninka) on erikoistunut laaja-alaisesti nurmitutkimukseen. Hän on ollut vastuullisena tutkijana mm. "Laitumien ravinnekierto ja ympäristökuormitus" sekä "Sisävesien fosforikuormituksen vähentämiskeinot (FOKUS 2009–2012)" ja "Sisävesien ravinnekuormitus (FOKUS II; 2012–2015)" sekä "Tilatason toimien ympäristötehokkuus ja niiden lisäarvo sekä tehokas tiedonvälitys (TehoToimi; 2017-2019) "-hankkeissa, joita on rahoitettu MMM MAKERA:n varoista sekä Luken:n strategisista tutkimusvaroista.

FT erikoistutkija Kirsi Järvenranta (Luke, Tuotantojärjestelmät, Maaninka) on erikoistunut nurmien ympäristövaikutusten tutkimiseen, erityisesti ravinteiden huuhtoutumiseen talousnurmilta. Muita osaamisalueita ovat mm. maan ravinnetalous, lannankäsittelymenetelmät ja nurmituotannon ympäristövaikutusten systeemitason mallintaminen. Meneillään olevia hankkeita ovat mm. Pohjois-Savon liiton EAKR –varoista rahoitettu "Pohjois-Savon vesistöalan osaamisen ja infrastruktuurin kehittämissuunnitelma" (Vesi-Infra; 2017-2018) sekä MMM MAKERA:n varoista rahoitettu "Ravinteiden kierrätys alkutuotannossa ja sen vaikutukset vesien tilaan" (KiertoVesi 2016-2019).

MMM tutkija Mari Rätty (Luke, Tuotantojärjestelmät, Maaninka) on erikoistunut maanviljelyn fosforikuormituksen tutkimiseen, erityisesti maaperätekijöiden osalta. Hänen väitöskirjansa keskittyy suojavyöhykkeiden mahdollisuuksiin ravinnekuormituksen vähentäjänä. Meneillään olevia hankkeita ovat mm. Pohjois-Savon ELY-keskuksen EMR –varoista rahoittamat "RavinneRenki (2015-2019)", "Lantalogistiikan kehittäminen karjatiloilta" (2015-2019).

ProAgria Pohjois-Savo:

Nurmiasiantuntija, agrologi-AMK Anu Rossi toimii nurmineuvonnan osaamisvastaavana ProAgria Pohjois-Savossa. Hänellä yli 10 vuoden kokemus viljelysuunnittelusta sekä erityisesti nurmisen neuvonnasta. Hän toimii lisäksi vesienhoidon yhteistyöryhmässä.

Kasvintuotannon asiantuntija, agrologi-AMK Tiina Hyvärissellä on noin kahden vuoden kokemus viljelysuunnittelusta sekä ympäristöneuvonnasta ja kasvinsuojelusta. Hän työskentelee myös ympäristöpainotteisessa RavinneRenki -hankkeessa.

Savonia-ammattikorkeakoulu:

TKI-asiantuntija Arja Ruokojärvi on toiminut Savonia-ammattikorkeakoululla vuodesta 2000 erilaisissa vesiensuojeluun sekä ympäristömikrobiologiaan liittyvissä hankkeissa, mm. Interreg IIIC-hanke Lakepromo, Tekes-rahoitteinen "ProBio"-hanke ja KOKOEKO-hankkeet. Ruokojärvi on valmistunut Itä-Suomen yliopistosta vuonna 2002 Filosofian lisensiaatiksi, pääaineinaan bioteknologia ja ympäristötieteet.

9. Organisaatio

Hankkeen ohjausryhmänä toimii lisälmen reitin vesivision ohjausryhmä, joka kutsuu kokouksiin tarvittaessa asiantuntijoita.

Ohjausryhmä: kansanedustaja Hannakaisa Heikkinen, pj
ylijohtaja Kari Virranta, Pohjois-Savon ELY-keskus
johtaja Jari Mutanen, Pohjois-Savon ELY-keskus
toimitusjohtaja Ilpo Lukkarinen, Osuuskunta Itämaito
toiminnanjohtaja Jari Kauhanen, MTK-Pohjois-Savo
kunnanjohtaja Mika Suomalainen, Vieremän kunta
ympäristösihteeri Helena Tukiainen, Lapinlahden kunta
johtava vesitalousasiantuntija Tuulikki Miettinen, Pohjois-Savon ELY-keskus, siht.
toiminnanjohtaja Jukka Koski-Vähälä, Savo Karjalan Vesiensuojeluyhdistys, asiantuntija

Projektiryhmä muodostuu hankkeen toteuttajien edustajista. Projektiryhmän tehtävänä on hankkeen käytännön toimintojen yhteinen suunnittelu.

Pääosa yhteistyöverkostosta muodostuu vesivision laatimiseen osallistuneista ja siinä määritellyistä vastuu- ja toteuttajatahoista sekä kohderyhmistä. Lisäksi hanke on sopinut yhteistyöstä valtakunnallisesti useiden tutkimus- ja kehittämishankkeiden kanssa.

Liitteet

- Jukka Koski-Vähälä, henkilöesittely
- Toteuttajien tilinpäätöstiedot (ei LUKE Maaninka)